

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ריבוי תרבויות ורב תרבותיות בישראל - 53053

תאריך עדכון אחרון 19-10-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר מיכל אסא-ענבר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: michal.assainbar@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בישראל חיה חברה המאופיינת במגוון תרבותי ובמפגשים תרבותיים רבים ושונים: ערבים ויהודים; חרדים, דתיים-לאומיים וחילוניים; אשכנזים, מזרחים, רוסים ואתיופים; פיליפינים, תאילנדים, סודנים, סינים; נשים וגברים; להט"בים; ועוד. בקורס זה נבחן את החברה הישראלית כחברה 'מרובת תרבויות' שאימצה לאורך השנים את התפיסה האידיאולוגית של 'רב תרבותיות' ונגסה להבין מהן הקבוצות התרבותיות הללו ועל אילו משאבים הן נאבקות. נערוך הכרות עם מושגי יסוד ובעיקר עם הדילמות הרבות שמצמיח המצב הרב תרבותי והאמונה ברב תרבותיות. בהמשך נברר כיצד הריבוי התרבותי מעצב זירות ציבוריות שונות (כגון: חינוך, בריאות, משפט, משטרה). נתמקד בסוגיות חברתיות ידועות (יותר ופחות) כדי להבין כיצד הכרה ועידוד של שוני ומגוון מצד אחד וחתימה לדמיון ואחידות מצד שני - מעצבים את מקומו של היחיד, את תפקידה של המדינה ואת השפעתה של החברה על כל אלה.

מטרות הקורס:

1. להכיר את הסתירות והקונפליקטים המצויים ברעיון הרב-תרבותיות.
2. להתנסות בהתבוננות במציאות המוכרת והיומיומית באמצעות מושגים תיאורטיים.
3. לפתח מיומנויות הבנה וניתוח של החברה הישראלית דרך נקודת המבט הסוציולוגית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. המשתתפים יכירו מושגי יסוד ותיאוריות מרכזיות בתחום הרב תרבותיות.
2. המשתתפים יהיו מסוגלים לבחון את המציאות הרב תרבותית בכלים סוציולוגיים.
3. המשתתפים יוכלו לזהות תהליכים וכוחות חברתיים המשפיעים על היבטים שונים של חייהם.

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- חלק א' - מבוא, הנחות ומושגי יסוד
- חלק ב' - המרחב הציבורי
- חלק ג' - מוסדות המדינה
- חלק ד' - שוק העבודה
- חלק ה' - חינוך ובית הספר
- חלק ו' - משטרה וצבא

חומר חובה לקריאה:

חלק א' - מבוא, הנחות ומושגי יסוד

יונה, יוסי ושנהב, יהודה. 2005. רב תרבותיות מהי? על הפוליטיקה של השונות בישראל. תל-אביב: הוצאת בבל. פרק 2: שש מסורות שיח תיאורטיות. עמ' 52-70.

סמוחה, סמי. 2007. רב תרבותיות בחברה הישראלית. בתוך: זמן יהודי חדש: תרבות יהודית בעידן חילוני (כרך רביעי). עמ' 221-228.

רובינשטיין, אמנון. 2017. שבטי מדינת ישראל: ביחד ולחוד - ליברליזם ורב תרבותיות בישראל. מודיעין: כנרת, זמורה ביתן. הקדמה, עמ' 13-14.

ריבלין, ראובן. 2015. נאום השבטים. כאן.

חלק ב' - המרחב הציבורי

נחתומי, אוהד. 2005. התביעות להכרה ועקרונות השיח. בתוך: נחתומי אוהד (עורך), רב תרבותיות במבחן הישראליות. ירושלים: מאגנס. עמ' 81-92.

צפדיה, ארז ויעקובי, חיים. 2007. רב תרבותיות, לאומיות והפוליטיקה של העיר: המקרה של אשדוד. סוציולוגיה ישראלית, ט(1): 127-148.

חלק ג' - מוסדות המדינה

תומר-פישמן, תמר. 2016. קונפליקט תרבותי במשפט הפלילי: מה בין הגנה תרבותית לבין רב תרבותיות? בתוך: בשיר, בן פורת, גיא ויונה, יוסי (עורכים), מדיניות ציבורית ורב תרבותיות. ירושלים: הוצאת מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד. עמ' 309-335.

סטולר-ליס, שחלב. 2016. "מגשרים", "סומכות" ו"טנא בריאות": שירותי בריאות ליוצאי אתיופיה בישראל בפרספקטיבה רב תרבותית. בתוך: בשיר, בן פורת, גיא ויונה, יוסי (עורכים), מדיניות ציבורית ורב תרבותיות. ירושלים: הוצאת מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד. עמ' 336-366.

חלק ד' - שוק העבודה

גראייסי, רודינה ופרס יוחנן. 2016. רגישות תרבותית בחברה מפוצלת: המקרה של נשים ערביות בשוק העבודה. גדיש, ט"ז: 114-125.

אריאלי, דניאלה. 2008. סביבת עבודה רגישת תרבות לאחיות בישראל? נקודת המבט של אחיות מעשיות מן המגזר הערבי. סוגיות בישראל, 5: 205-227.

קיי, אבי. 2012. הנטיות והציפיות התעסוקתיות של גברים חרדים בישראל. בתוך: קפלן, קימי ושתדלר, נורית (עורכים), מהישרדות להתבססות: תמורות בחברה החרדית בישראל ובחברה. ירושלים: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד. עמ' 165-175.

חלק ה' - חינוך ובית הספר

אלחאג', מאג'ד. 2002. "תכנית הלימודים בהיסטוריה לבתי ספר עבריים ולבתי ספר ערביים בישראל: אתנוצנטריות מול רב תרבותיות נשלטת". בתוך: בן-עמוס, אבנר (עורך), היסטוריה, זהות וזיכרון: דימויי העבר בחינוך הישראלי. תל-אביב: רמות, אוניברסיטת תל-אביב. עמ' 154-137.

עראר, ח'אלד וקינן, עירית. 2015. זהות, נרטיב ורב-תרבותיות בחינוך הערבי בישראל. תל-אביב: פרדס הוצאה לאור. מבוא, עמ' 9-24.

חלק ו' - משטרה וצבא

בן פורת, גיא וגופר אורי. 2013. שיטור בישראל ובעולם: אתגרים משותפים, אתגרים ייחודיים. בתוך: גופר, אורי ובן פורת, גיא. שיטור בחברה משוסעת. חיפה: פרדס, הוצאה לאור. עמ' 1-20.

ולצר, מייקל. 2005. אילו זכויות מגיעות לקהילות תרבותיות? [תרגום: רוזנבלט, חניטה ונחתומי אוהד]. בתוך: נחתומי אוהד (עורך), רב תרבותיות במבחן הישראליות. ירושלים: מאגנס. עמ' 53-61.

רובינשטיין, אמנון. 2017. שבטי מדינת ישראל: ביחד ולחוד – ליברליזם ורב תרבותיות בישראל. מודיעין: כנרת, זמורה ביתן. השירות הרב תרבותי בצה"ל, עמ' 270-287.

חומר לקריאה נוספת:

חלק א' - מבוא, הנחות ומושגי יסוד

** דהאן, יוסי. 2007. תיאוריות של צדק חברתי. תל אביב: האוניברסיטה המשודרת, משרד הבטחון. פרק ח': רב תרבותיות וצדק חברתי (עמ' 107-146).

** תמיר, יעל. 1998. שני מושגים של רב תרבותיות. בתוך: מאוטנר, מנחם, שגיא, אבי ושמיר רונן (עורכים), רב תרבותיות במדינה דמוקרטית ויהודית. תל-אביב: רמות. עמ' 79-92.

חלק ב' - המרחב הציבורי

** יונה, יוסי. 2005. בזכות ההבדל: הפרוייקט הרב תרבותי בישראל. ירושלים: מכון ון ליר. פרק 5: מדיניות הקרקע והדיור בישראל: רב תרבותיות על קרקע המציאות. עמ' 177-219.

** כהן, איילת. 2001. בין "אנחנו" לבין "כולם": ייצוג לכאורה של חברה רב תרבותית בתקשורת – הדוגמה של זינזאנה. קשר, 30: 42-50.

** צין, ערן. 2015. הדרך להרחקה וניצול רצופה כוונות טובות: "מתחם התחנות" בתל-אביב יפו. תכנון, 12 (1): 31 – 45.

חלק ג' - מוסדות המדינה

** פדר-בוביס, פאולה. 2016. "רגישות תרבותית" בתוך בית חולים בישראל. בתוך: בשיר, בשיר, בן פורת, גיא ויונה, יוסי (עורכים), מדיניות ציבורית ורב תרבותיות. ירושלים: הוצאת מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד. עמ' 367-394.

חלק ד' - שוק העבודה

** ישיב, ערן וקסיר (קלינר), ניצה. 2013. שוק העבודה של ערביי ישראל: סקירת מאפיינים וחלופות למדיניות. החוג למדיניות ציבורית, אוניברסיטת תל-אביב. ראו כאן.

חלק ה' - חינוך ובית הספר

** קימליקה, וויל. 2005. דילמות של חינוך לאזרחות בדמוקרטיות פלורליסטיות. בתוך: מנוחין, ישי ויובל ירמיהו, האם הסובלנות תנצח? חינוך מוסרי בעולם מגוון. ירושלים: מאגנס. עמ' 37-58.

חלק ו' - משטרה וצבא

** ארז, עדנה, איברה, פיטר וגור, אורן. 2013. שיטור אלימות במשפחה בקהילה הערבית בישראל: משמעויות והשלכות. בתוך: גופר, אורי ובן פורת, גיא. שיטור בחברה משוסעת. חיפה: פרדס, הוצאה לאור. עמ' 317-356.

** שניידר, קאתי. 2013. תוצרת מרסיי: שיטור והסרת הגבולות האתניים בדרום צרפת. בתוך: גופר, אורי ובן פורת, גיא. שיטור בחברה משוסעת. חיפה: פרדס, הוצאה לאור. עמ' 229-257.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 10 %
פרויקט מחקר 90 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

1. נוכחות והשתתפות בדיונים. בסוף כל שיעור ינתנו מספר דקות לכתיבת תגובה על הדיון בכיתה ושלחית התגובה במודל. יש להגיש תגובה אחת במהלך כל אחד מהמפגשים (בס"ה - שש תגובות).
הגשת 6 התגובות תזכה ב-10 נק' בסך הכל.
2. קריאה של פריטי החובה המופיעים בסילבוס, לפני כל מפגש. פריטי הרשות מסומנים בכוכביות.
3. הגשת פרויקט מסכם בזוגות, שערכו 90 נק' מהציון הסופי.